

A HÁLA
KEM
PÉNZ!

210305662300016214

P.H.

al. Ervin Miksa

Magyar Nemzeti Bank

ELÉRHETŐSÉGEINK:

1101 Budapest, Kerepesi út 47-49.
Telefon: (36)-1-433-9722
Zöld szám: 06-80-200-974
Postacím: 1391 Budapest, Pf. 239
Email: nvsz@nvsz.hu
Web: <http://www.nvsz.hu> és
www.korrupciomegelozes.kormany.hu

TISZTELT OLVASÓ!

A gyógyítás hivatása a legmagasabb erkölcsi elvárásokat fogalmazza meg az orvosokkal, ápolókkal, szakdolgozókkal, gyógyszerészekkel szemben. E szakmák etikai kódexeinek legfontosabb szabálya szerint: a beteg jólléte mindenekelőtt való.

Ezt az elvet sem társadalmi nyomás, sem anyagi érdek nem sértheti. A gyógyítók nem használhatják fel szaktudásukat, helyzetüket arra, hogy a beteggel való kapcsolatukból személyes, anyagi vagy bármilyen más előnyt szerezzenek.

Mindezek ellenére több évtizedes szokás volt a betegek, hozzátartozók részéről, hogy hálapénzzel „vásároljanak” maguknak, szerettüknek jobb ellátást, több törődést még akkor is, ha ezt tőlük nem kérte senki, és maguk is tudták, hogy ettől sem az orvosok, sem az ápolók nem lettek tehetségesebbek, szakmailag jobban képzettek vagy éppen lelkiismeretesebbek.

2021. január 1-jétől a jogalkotó az erkölcsi követelményeket foglalta kötelező jogszabályba, amikor kimondta, hogy az állami egészségügyben a hálapénz adása és elfogadása is bűncselekménynek minősül.

A hálapénz orvost, szakdolgozót, beteget megalázó szokása azonban több évtizede terheli a magyar egészségügyet, és a kivezetése sem lehetséges csak a jog eszközeivel.

A változáshoz Önre: betegre, hozzátartozóra, egészségügyi dolgozóra is szükség van!

Kiadványunkkal egyrészt szeretnénk segíteni az eligazodást az új jogi helyzetben, másrészt bemutatni, hogy a hála és a kölcsönös tisztelet kifejezésének mennyi más módja van még a szégyellve átadott-átvett – és most már tiltott – „borítékon” kívül.

Jó egészséget és jó munkát kívánva!

Dr. Tomin Szilvia r. vezérőrnagy

a Nemzeti Védelmi Szolgálat főigazgatója

MONDJ NEMET A HÁLAPÉNZRE!

” – Nemrég volt egy nagyon komoly műtétem, ami jól sikerült. Hallottam, hogy nem lehet hálapénzt adni, de szerintem meg tudom oldani ezt úgy, hogy mindenki jól járjon: a kontrollra viszek egy bonbont a dokinak, és amikor átadom, akkor úgy fordítom a dobozt, hogy látszódjon a fólia alá becsúsztatott húszesres.

2021. január 1. óta vesztegetésnek minősül, ha valaki egészségügyi dolgozónak a kezelésért jogtalan előnyt ad vagy ígér. Ha a régi szokásokat követjük, vesztegetővé válunk, amit egy évig terjedő szabadságvesztéssel is büntethetnek! És ezen az sem változtat, ha a hálapénzt nem nyíltan, hanem az ajándékba rejtve adjuk át.

Az egészségügyi dolgozó a pénz átvételével követ el bűncselekményt, amiért akár 3 évi szabadságvesztésre ítélik és elveszítheti az állását is.

Fontos, hogy „jogtalan előnynek” nemcsak a készpénz minősül! Ide tartozik minden, a kezelésért cserébe, „hálából” elvégzett fizikai vagy szellemi munka, egyéb szívesség is, az egészségügyi dolgozó autójának ingyenes megjavításától, kertjének gondozásán át, gyermekének korrepetálásáig.

” – Jó, azt értem, hogy pénzt nem adhatok, de akkor hogyan fejezhetem ki a hálámat?

Természetesen megköszönheti az egészségügyi dolgozók áldozatos munkáját, amit az Ön vagy hozzátartozója ellátása során végeztek. Amennyiben ennél többet szeretne, a jogszabály erre is lehetőséget biztosít. Ajándéktárgyat adhat legfeljebb a mindenkori minimálbér 5%-ának megfelelő (2022-ben 10.000 Ft) értékben, de csak a kezelés után egy alkalommal.

Hosszú ideig tartó, az egészségügyi intézményben folyamatos benntartózkodás mellett végzett gyógyítás esetén kéthavonta egyszer adható maximum 10.000 Ft értékű ajándéktárgy.

” – Adhatok-e minden engem vagy hozzátartozómat kezelőnek (orvosnak, nővérnek, betegszállítónak, stb.) ajándéktárgyat az értékhatáron belül, vagy az összesen 10.000 forintnyi ajándékot kell szétosztanom közöttük?

Mindenkinek, aki részt vett a kezelésben külön-külön 10.000 Ft értékű ajándékot adhat, de ilyenkor is igaz, hogy csak a kezelés után vagy kéthavonta egyszer. Ne essen túlzásba, nem az ajándék miatt látják el, hanem az Ön vagy hozzátartozója gyógyulása érdekében!

Az értékhatár számításánál mindig az adott (vagy minőségében, jellemzőiben hasonló) tárgy kiskereskedelmi árát kell figyelembe venni, akkor is, ha azt a beteg (vagy hozzátartozója) saját kezűleg készítette. Ha pl. egy hímzett terítő vagy egy faragott fatányér anyagköltsége kevesebb mint 10.000 Ft, akkor sem adható át, ha az ajándékboltban a hasonló termék ára az értékhatár felett van.

” – Édesanyámat a krónikus osztályon áptolták közel 8 hónapig. Az ott dolgozók nagyon kemény munkát végeznek, le a kalappal előttük, de a felszerelésük nagyon le van harcolva. Gondoltam, megkérdezem, mire lenne leginkább szükségük, és ha kijön néhány tízezer forintból, akkor azt megveszem az osztályra, de nem akarom sem őket, sem magam bajba sodorni. Azt kérdezném, hogyan lehet ezt szabályosan csinálni?

Az adományozás szabályairól az osztály vezetője vagy az intézmény gazdasági igazgatósága tud tájékoztatást adni: az eszközökről, amit elfogadhatnak és az ajándékozás módjáról is (pl. támogatói szerződés vagy alapítványon keresztül történő támogatás).

” – Évtizedek óta járok ugyanahhoz a nőgyógyászhoz magánrendelésre. A legutóbbi vizsgálat során megállapította, hogy meg kell műteni. Szeretném, ha ő végezné el a beavatkozást, azonban a magánkórházi ellátást nem tudom kifizetni. Elvégezheti az állami munkahelyén a műtétet?

Nem. A törvény szerint a sürgős szükség esetét kivéve nem nyújthat az orvos ugyanannak a betegnek, ugyanazon betegség miatt egészségügyi szolgáltatást a magán, illetve az állami vagy önkormányzati fenntartású intézményben is.

NE ENGEDJ A SZOKÁSOKNAK!

Kné. I. Gabriella intenzív terápiás szakápoló: A 10 éves kislányt mentőhelikopter hozta be az M3-asról. A mentősök úgy mesélték, hogy a nagyszüleitől utazott haza, Pestre a nyári szünet végén. A nagypapájával ketten ültek a kocsiban, amikor egy kamionsort kezdtek előzni, és az egyik kivágott eléjük. A kocsijuk félig a teherautó alá szorult és a gyerek életveszélyesen megsérült. Már a helyszínen újra kellett éleszteni, és válságos állapotban szállították be a kórházunkba. Azonnal életmentő műtétet végeztek rajta, ami után az osztályunkra került. A szülei már akkor megérkeztek, amikor még műtötték. Idegesen járkáltak a folyosón, arcukon kétségbeesés. A mi szakmánkban sajnos nap, mint nap találkozunk hasonlóval az ember, de ezt nem lehet megszokni. Főleg a gyermek sérültek esetén, ránk is átragad a szülők fájdalma.

Mialatt elhelyeztük a beteget, beöltöztek a szülei is, és bejöttek az intenzívra. Sokáig csak álltak az ágya mellett, az anyukája némán zokogott. Az édesapja egyszer csak felnézett a fiáról, mintha álomból ébredne, és elindult a nővérpult felé.

Tudtam, mi következik: aki az egészségügyben, főleg, aki az intenzíven dolgozik rendszeresen tapasztalja ezt. Nem kérdezni akar, a sebész már tájékoztatta mindenről, hanem tenni valamit a gyermekéért. Már menet közben elővette a pénztárcáját és különböző címleteket húzott ki belőle. Közben felnézett, hogy ellenőrizze hányan vagyunk ügyeletben, hányfelé kell osztania a hálapénzt.

” – Elnézést a zavarásért ... egy pillanatra ... ha lehetne beszélünk - kezdte a mondandóját.

– Nem! - úgy éreztem mindenkinek jobb lesz, ha rövide zárom ezt a kínos helyzetet - Kérem, tegye el a pénzt! Tudom, mit érez, tudom, hogy most nagyon nehéz, de higgye el nekem, mindent meg fogunk tenni a gyermekéért, és ez nem a pénzen múlik - mutattam a kezében tartott bankjegyekre.

– De ... - a férfi még nem adta fel.

– Kérem, tegye el! A kollégáim és én azért dolgozunk itt, mert segíteni tudunk és akarunk. Mindannyiunknak egy célja van, hogy meggyógyítsuk a fiát, és minden itt ápolt gyereket. Menjen vissza hozzájuk, legyen a gyermekével és a feleségével, most ott van szükség Önre!

Ebben a helyzetben a szülőt, hozzátartozót a félelem, a tehetetlenség érzése és a kétségbeesés hajtja. A pénz átadásával nem megvesztegetni akarja az ápolókat, hanem a saját, belső feszültségét, szorongását igyekszik csökkenteni, a tehetetlenségét szeretné kompenzálni.

Az egészségügyi dolgozók részéről az empatikus, támogató hozzáállás segíthet átvészelni a szülők számára rendkívül megterhelő állapotot. Amikor nemet mondanak a hálapénzre, hangsúlyozniuk kell, hogy minden ellenszolgáltatás nélkül, legjobb szakmai tudásuk szerint látják el a beteget.

Egy pár másodpercig még tanácstalanul álldogált a pult előtt, majd visszament a családjához.

Később a nappalos műszaktól hallottam, hogy náluk az édesanya próbálkozott, de az osztályunkon ez tényleg nem szokás, így őt is elküldték. A gyerek még egy hétig volt nálunk, és még másfél hónapot a sebészeten, de teljesen felgyógyult ...

Sz. Ágnes adminisztrátor: Mindent megpróbáltunk a férjemmel, de be kell látnunk, hogy nem megy. Ő két műszakban dolgozik a helyi közlekedési vállalatnál, én hivatalban az önkormányzatnál, nem tudjuk megoldani, hogy napközben is legyen valaki az anyósom mellett. Tavaly novemberig nem volt semmi gond, 82 évesen is tökéletesen ellátta magát, de aztán kapott egy agyvérzést. Két hónapig volt kórházban, a bal oldala teljesen lebénult. Önállóan az ágyból sem tud felkelni, teljesen legyengült, és azt látjuk, hogy az életkedve is elhagyta.

Legjobb tudásunk szerint próbáljuk ellátni, tényleg mindent megteszünk, de nincs, aki ránézzen, ha egyedül marad otthon. Nézegettem: egy maszek ápoló nappalra havi 2-300 ezerből jön ki, annyit nem keresünk. Nem maradt más – ha nehéz szívvel is – de be kell juttatnunk a krónikus belgyógyászatra a városi kórházba. Sokat látott kolléganőim mondták a hivatalban, hogy az se lesz ingyen, de még így is megdöbbsentem azon, ami ezután jött:

TISZTESSÉGESEN VELED!

A főorvosnő sokáig olvassgatta az orvosi iratokat – van belőlük egy kisebb dossziéra való – közben értőn bólogatott.

” – Igen, a néni állapotában teljesen indokolt, hogy állandó ellátást kapjon, felügyelet alatt legyen, de olyan nagy a túlterheltségünk, hogy ha most várólistára veszem, akkor is 4-5 hónap mire sorra kerül, és fel tudom venni az osztályra.

- De addig mi mit csináljunk, hogyan oldjuk ezt meg? - kétségbeesetten néztünk egymásra a férjemmel.
- Vannak nagyon jó szakápolók, akik vállalnak házi ellátást is.
- Mi azt nem engedhetjük meg magunknak.
- Akkor, ha valamelyikük kivesz félév fizetetlen szabadságot...
- Bankhitel van a házunkon, mindketőnk fizetésére szükség van.

A főorvosnő hagyta hosszúra nyúlni a csendet.

- Nézzék, a miénk nem egy könnyű szakma, filléres fizetésért kell ellátni, gondozni magatehetetlen embereket: etetni, fürdetni, tisztába tenni, hadd ne soroljam. Csak úgy tudom itt tartani a dolgozókat, ha valami pluszt biztosítok nekik – nézett ránk jelentősen.
- 120 ezer... havonta, és ezt nem én teszem el, ebből kap minden nővér, szakasszisztens, gyógytornász, beteghordó. Mindenki megkapja a részét. Én most ezt tudom ajánlani, és holnap behozhatják a nénit.

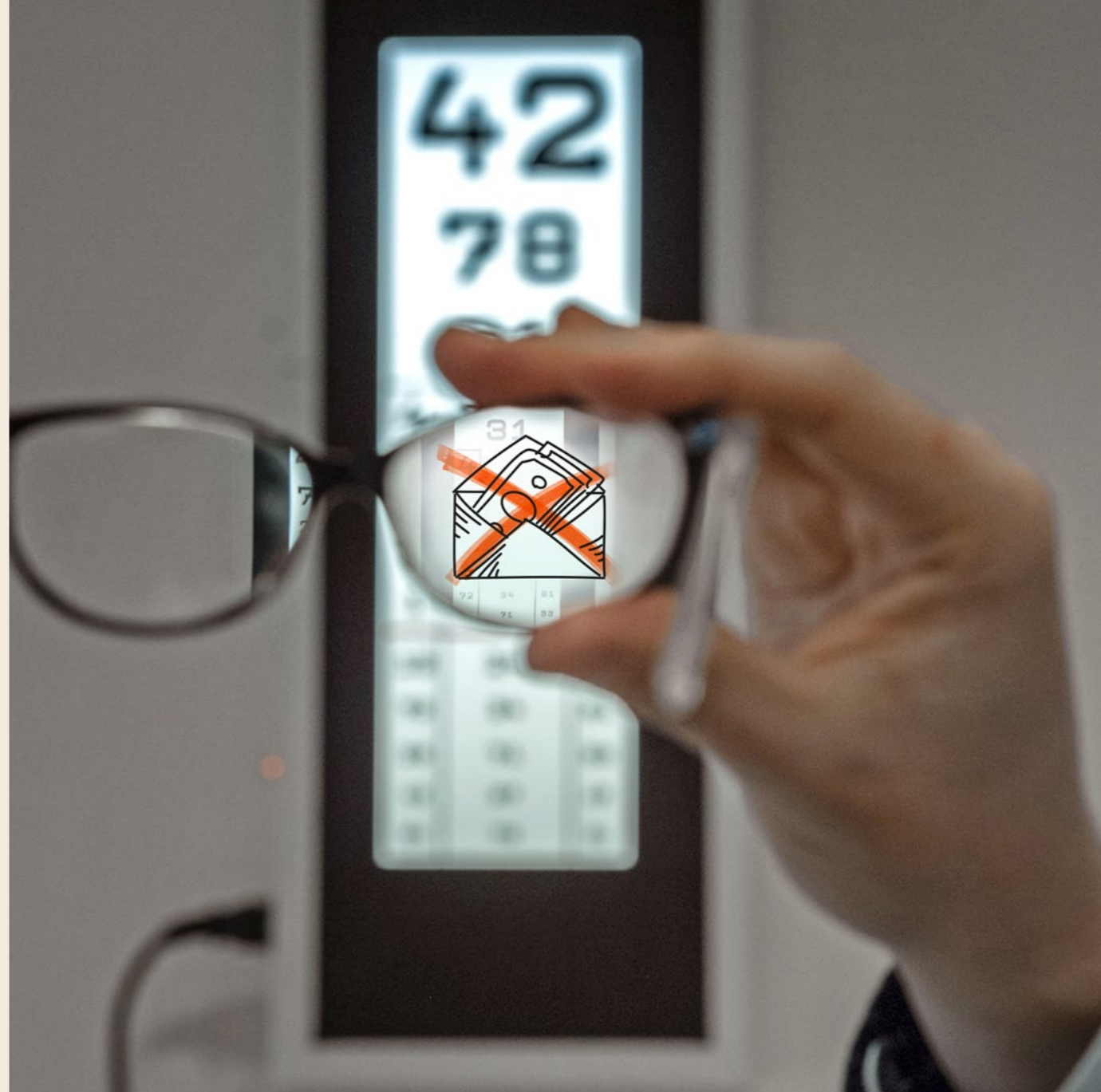
A főorvos a beszélgetés során visszaél döntéshozói helyzetével, és mindkét fél számára előnyösnek próbálja meg feltüntetni a jogtalan követelést. Saját magát próbálja felmenteni azzal, hogy nem öncélúan, hanem a közösségért, a kollégáiért „kell” pénzt kérnie.

A hozzátartozó rendkívül nehéz helyzetben van, mivel egy szeretett személyről kell gondoskodnia, azonban anyagi lehetőségei korlátozottak. Egy ilyen helyzetben kifejezetten nehéz nemet mondani, azonban a hozzátartozónak tudatában kell lennie annak, hogy a felajánlás elfogadásával (a bűncselekmény elkövetésén túl) ő is részesévé és támogatójává válik az évtizedek óta fennálló káros működésnek.

Nem tagadom, annyira felháborított ez a nyílt zsarolás, hogy elveszítettem a hidegvérem:

” – Látom, a főorvos asszony az egyenes beszéd híve, így én sem kertelek! Lehet, hogy Önöknél így mennek a dolgok, de mi ebben nem veszünk részt, mert mondjuk ki nyíltan: amiről Ön beszél, bűncselekmény. Ebben nem leszünk az Ön és a kollégái bűntársai!

Szerencsére tőlünk 50 km-re találtunk egy idősothont, ahol vállalták anyósom ellátását. Igaz egy hónap volt a várakozási idő, de ennyit meg tudtunk oldani, a rokonok is besegítettek.

LÁSS TISZTÁN!

Dr. Zs. György háziorvos: Pista bácsi legalább 30 éve a betegem, bár ez így nem igaz, mert jó, ha kétévente egyszer benéz hozzám, akkor is csak azért, hogy adjak neki igazolást a jogosítványa hosszabbításához. 73 éves az öreg, itt a városban még eljár a kocsijával, de messzebbre már nem merézkedik.

Most is az orvosi alkalmasságiért jött. A vérnyomása rendben volt, következett a látásvizsgálat. Kértem, hogy takarja le az egyik szemét, és olvassa fel a számokat, amiket a táblán lát. Korához képest meglepően jól ment neki. Másik szem, másik oszlop - ezzel sem volt semmi gondja, de rájöttem, nagyon ravasz a bácsi! Először letakarta a jobb kezével a jobb szemét, aztán felemelte a bal kezét, de azt is a jobb szemé elé tette. Kértem, ne csaljon, a bal szemét takarja el, és a jobbal olvasson.

Elvörösödött és az asztalon keresztül, lefordított tenyérrel valamit felém csúsztatott. Egy bankjegy széle látszott ki a keze alól, a színe alapján egy 10 ezres címlet volt.

A vizsgálatot kérőt a jogosítvány elvesztésétől való félelem, a korlátozottság és a hétköznapi rutint érintő hátrányos változás elkerülése ösztönzi arra, hogy megvesztegesse az orvosát.

Az orvos érezhet szimpátiát a páciens iránt, sajnálhatja az állapota miatt, de az is lehetséges, hogy haragszik a vizsgálat befolyásolására tett próbálkozás miatt.

” – Pista bácsi! Ahhoz túl régóta ismerjük egymást, hogy meg akarjon vesztegetni. Ez nálam nem megy! Egyikünk sem kockáztathatja meg a büntetést, én ráadásul még az állásomat is egy ilyen butaság miatt. Úgy akar vezetni, hogy az egyik szemére nem lát rendesen? Mi van, ha arról az oldalról lép maga elé egy gyalogos ... elüti? Hadd nézzem meg a szemét!

Ebben az esetben az orvosnak ki kell mondania, hogy a pénz átadásával a vizsgált személy, átvételével pedig ő maga is bűncselekményt követne el. Mindketten büntetést kockáztatnak, az orvos még a munkáját is, hisz ezért elbocsáthatják. Emellett fontos hangsúlyoznia, hogy milyen további veszélyekkel, negatív következményekkel járhat, ha a vezetésre alkalmatlan személynek igazolást ad.

Kezdődő szürkehályogja volt, tökéletesen gyógyítható műtéti úton. Elmondtam neki, adok egy beutalót, megcsinálják a műtetet, és ha felgyógyult, visszatérünk az alkalmasságira.

Kicsit még panaszkodott, hogy nem szereti a kórházat, de végül sikerült meggyőzőnöm, ha nem műtteti meg a szemét, akkor el fogja veszíteni a látását. Végül beadta a derekát, eltette a beutalót, de biztos, ami biztos beszéltem a feleségével is telefonon. Ő aztán addig kardoskodott, míg tényleg elmentek a szakrendelésre és kaptak műtéti időpontot. Szerintem egy-két hónap, és Pista újra meglátogat az igazolás miatt.

A BORÍTÉK LEVÉLHEZ KELL...

V. András informatikus: Amikor a feleségem először lett terhes, végig aggódtam a kilenc hónapot. Ahogy közeledett a szülés napja, úgy lettem egyre idegesebb. Nem hiába tartja a mondás: minden kezdet nehéz. A fiam szerencsére minden gond nélkül, teljesen egészségesen jött világra.

A második gyerek érkezését mindketten sokkal nyugodtabban vártuk a párommal, úgy gondoltuk, már rutinosak vagyunk, nem érhet meglepetés. Nem is tévedhettünk volna nagyobbat... Még több mint egy hónap volt hátra a kiírás szerint, a gyerek a nagyszülőknél, szabad az esténk. Gondoltuk beülünk egy moziba, utána majd megvacsorázunk a közeli étteremben.

Még a reklámok mentek a film előtt, amikor beindultak a fájások, és most minden sokkal gyorsabban történt, mint az első alkalommal. A magzatvíz már a kocsiban elfolyt, épphogy beértünk a kórházba, a lányom majdnem a folyosón, a hordágyon született meg.

– Most már ne aggódjon apuka, minden rendben lesz! – a szülésznő megnyugtatóan mosolygott.

– Azért szerencsénk, hogy időben beérték, és az is, hogy a mi váltásunk van ügyeletben. Higgye el, a miénk a legjobb csapat! Állítom, nemcsak a városban, de országosan is! Mi minden komplikációt megoldunk. Tudja, ezt az ember nem is a pénzért teszi! A lánya egy kicsit korábban született, de nem lesz semmi gond. A biztonság kedvéért van inkubátorban, de ez csak rutin eljárás, mert mi igyekszünk minden kockázatot kizárni. Imádom a gyerekeket, a lelkem kiteszem értük...csak hát az a megalázó fizetés, amit kapunk... – nézett rám várakozva.

Az egészségügyi dolgozó ebben a szituációban pszichés nyomást gyakorol az érzelmileg egyébként is megterhelt édesapára. Utalásaival a gyermeke iránti aggodalmat próbálja meg kihasználni.

Az orvosi tevékenység színvonalának kiemelése, és az anyagi megbecsültség hiányának egyidejű kommunikációja a szánalom és a hála érzését mozgósítja a szülőben.

Az édesapában könnyen felmerülhet a „kell adnom, különben kilógok a sorból” érzés is, amely a régóta fennálló hálapénzzel kapcsolatos társadalmi beidegződésből ered. Ilyen helyzetben fontos tudatosítanunk, hogy nem vagyunk kötelesek pénzt adni, sőt, bűncselekmény elkövetésére próbálnak burkoltan rábírn minket.

” – Nézze, tényleg minden hálám és megbecsülésem az Önöké, nagyszerű munkát végeznek! Azt is tudom, hogy az egészségügyben alacsonyak a szakdolgozói fizetések, de a családom érdekeit is néznie kell. Nem követhetek el bűncselekményt, ki gondoskodik akkor a gyerekeimről?! Meg fogom találni a módját, hogy úgy fejezzem ki a hálámat, amivel nem sértek jogszabályt.

Kiugrottam a közeli közértbe és vettem egy 10.000 forintos ajándékkosarat. Remélem mindenki talált benne valami kedvére valót.

A „HÁLA” MÓDSZER

- H** Határozza el, hogy visszautasítja a jogszerűtlen ajánlato(ka)t!
- Á** Átláthatóvá kell tennie a helyzetet, tisztázva a kétségeket!
- L** Lényegretörően, ám empatikusan mondjon nemet!
- A** Alternatív, jogszerű megoldásokat keressen!

A 'HÁLA' módszer lényege, hogy **(H)** tudatosítja a hálapénzzel kapcsolatban az egyéni döntések fontosságát és lehetőségét, amely megszülethet az adott helyzetben, vagy már jóval előtte. A belső elhatározás a kulcsa a változás elindításának, amely az egyéni és társadalmi felelősségvállalás elengedhetetlen része. Előrelépés csak mindannyiunk egyéni döntésével érhető el. **(Á)** Egy hálapénzzel kapcsolatos szituációba kerülve fontos a helyzet nyílttá tétele és a szereplők motivációinak tisztázása. **(L)** Segít a probléma megoldásában, ha kifejezzük, hogy értjük a másik fél indítékait, és biztosítjuk őt együttérzésünkről. Azonban elengedhetetlen, hogy határozottan és félreérthetetlenül tudtára adjuk, nem vagyunk partnerek a jogszerűtlen magatartásban. **(A)** Betegként, hozzátartozóként senkinek nem kötelessége az ajándékozás. Az egészségügyi dolgozók oldaláról pedig szóba sem jöhet az ellenszolgáltatás kérése. Amennyiben betegként, hozzátartozóként mégis szeretné kifejezni háláját, tájékozódjon a jogszerű lehetőségekről, hiszen léteznek ilyenek is!

**AKASSZUK SZÖGRE
RÉGI SZOKÁSAINKAT!**